

Cursuri universitare

DAN-ALEXANDRU SITARU

Dreptul comerțului internațional

Curs universitar

DAN-ALEXANDRU SITARU

Dreptul comerțului internațional

Curs universitar

Universul Juridic
București
-2025-

TITLUL I

ASPECTE GENERALE PRIVIND DREPTUL COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

Capitolul I

DEFINIȚIA, OBIECTUL, CONȚINUTUL ȘI IMPORTANȚA DREPTULUI COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

1. Definiția dreptului comerțului internațional al României

Dreptul comerțului internațional este definit în mai multe moduri în literatura de specialitate.

Astfel, în literatura română de specialitate, într-o lucrare de referință din anul 1985, se arată că dreptul comerțului internațional are ca „obiect de reglementare raporturile patrimoniale dintre persoane fizice și persoane juridice aflate pe picior de egalitate de drept, raporturi care se nasc în cadrul colaborării economice internaționale”, raporturi „care se definesc prin două caracteristici coexistente: comercialitatea și internaționalitatea”¹.

În doctrina mai recentă, dreptul comerțului internațional este definit, în esență, ca fiind „ansamblul normelor care reglementează relațiile de comerț internațional și de cooperare economică și tehnico-științifică internaționale, în care părțile se află pe poziție de egalitate juridică”, raporturile juridice ale comerțului stabilindu-se „între persoane fizice și persoane juridice”².

Un alt autor definește dreptul comerțului internațional al României ca fiind „o materie juridică pluridisciplinară”, constituită în principal din „ansamblul normelor care reglementează raporturile patrimoniale, cu caracter de internaționalitate, desfășurate în cadrul comerțului internațional sau cooperării economice internaționale, încheiate între persoane fizice și/sau juridice române și străine care întrunesc calitatea de profesioniști comercianți, inclusiv între asemenea persoane și stat – dacă statul acționează *de iure gestionis* –, raporturi în care părțile se află pe poziție de egalitate juridică”³.

În literatura străină de specialitate, dreptul comerțului internațional este definit prin obiectul său, și anume „înțelegerile comerciale internaționale privitoare la exportul de bunuri sau servicii de la o țară la alta” [*„international trade transactions relate(d) to the exportation of goods or services from one country to another”*], la care participă o gamă variată de părți, precum exportatorul (*„exporter”*) și cumpărătorul (*„buyer”*) din străinătate (*„abroad”*), în mod direct sau prin intermediari specializați (*„agents”*)⁴.

¹ O. Căpățină, B. Ștefănescu, *Tratat de drept al comerțului internațional*, vol. I, Partea generală, Ed. Academiei, 1985, p. 23.

² I. Macovei, *Tratat de drept al comerțului internațional*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, pp. 12, 13.

³ Dragoș-A. Sitaru, *Dreptul comerțului internațional*, Tratat, Partea generală, ed. a II-a, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 101.

⁴ C. Murray, D. Holloway, D. Timson-Hunt, *Schmitthoff: The Law and Practice of International Trade*, Partea întâi, Capitolul 1 – Introducere, ed. a 12-a, Ed. Sweet & Maxwell, Londra, 2012.

În ce ne privește, preferăm să definim dreptul comerțului internațional, dat fiind caracterul său complex, prin elementele esențiale (definitorii) caracteristice menționate în cele ce urmează.

2. Obiectul dreptului comerțului internațional

Obiectul dreptului comerțului internațional îl constituie raporturile juridice pe care le reglementează.

Analizăm în continuare, în esență, particularitățile raporturilor juridice de comerț internațional.

1) Dreptul comerțului internațional reglementează raporturi juridice în care ambele părți au calitatea de profesioniști comercianți sau cel puțin una dintre ele are această calitate.

Natura subiectelor raporturilor juridice de comerț internațional constituie un element esențial de particularizare a dreptului comerțului internațional.

Participanții rezidenți (de naționalitate română) la raporturile juridice de comerț internațional sunt, în cea mai mare parte ca cazurilor, societățile de comerț, dar și persoanele fizice autorizate, precum și alte categorii de participanți¹.

Pentru a putea desfășura în mod legal o activitate de comerț internațional, participanții trebuie să aibă calitatea de comercianți.

În concepția noului Cod civil român (în vigoare de la 1 octombrie 2011), care împărtășește concepția monistă privind dreptul civil, comerciantul constituie o categorie de profesionist.

Într-adevăr, potrivit prevederilor art. 8 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, noțiunea de „profesionist” prevăzută la art. 3 C. civ. include, în primul rând, categoria de „comerciant”, care se caracterizează prin faptul că este o persoană autorizată să desfășoare activități economice sau profesionale, astfel cum aceste noțiuni sunt prevăzute de lege. Totodată, conform dispozițiilor art. 6 alin. (1) din aceeași lege, „comercianți” se consideră a fi „persoanele fizice sau, după caz, [...] persoanele juridice supuse înregistrării în registrul comerțului, potrivit prevederilor art. 1 din Legea (în prezent, nota noastră) nr. 265/2022 privind registrul comerțului”².

Din aceste prevederi legale rezultă că, în lumina noului Cod civil român, calitatea de comerciant este dată, în principiu, de îmbinarea unui element obiectiv – și anume desfășurarea unei activități organizate sub formă de întreprindere –, cu elementul formal al înregistrării în registrul comerțului³.

Potrivit prevederilor art. 3 alin. (2) C. civ., „sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere”.

¹ Principalele categorii de participanți de naționalitate română la raporturile juridice din comerțul internațional fac obiectul analizei în Titlul II, Subtitlurile 1 și 2 ale prezentei lucrări.

² Conform art. 6 alin. (2) din Legea nr. 71/2011, noțiunea de „comerciant” are accepțiuni specifice în anumite acte normative speciale.

³ Pentru noțiunea de comerciant, ca profesionist (titular) al întreprinderii comerciale, a se vedea, în special, S.D. Cărpănu, *Tratat de drept comercial român*, ed. a VI-a, Ed. Universul Juridic, București, 2019, pp. 40, 41; V. Nemeș, *Drept comercial*, ed. a 5-a, Ed. Hamangiu, București, 2023, pp. 24-26.